

Jerzy Snopek

Polonistyka na Uniwersytecie im. L. Eötvösa w Budapeszcie

Biuletyn Polonistyczny 30/3-4 (105-106), 164-168

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLONISTYKA
NA UNIWERSYTECIE IM. LORANDA EÖTVÖSA W BUDAPESZCIE

O stanie polonistyki na Uniwersytecie L. Eötvösa w Budapeszcie "Biuletyn Polonistyczny" informował już niejednokrotnie. Kilka lat temu odnotowano też fakt wyodrębnienia studiów polonistycznych, stanowiących dotąd część slawistyki, i utworzenia Katedry Filologii Polskiej.

Katedra zatrudnia obecnie na etatach bądź kontraktach sześciu pracowników dydaktyczno-naukowych, w tym dwóch - na stanowiskach docentów, dwóch - ze stopniami naukowymi doktora. Kierownikiem Katedry jest doc. Janusz Bańczerowski. Niektóre konwersatoria prowadzą zaproszeni goście: w ubiegłym roku akad. byli to: prof. I. Csapláros, doc. L. Hopp, mgr Z. Czereska, a także poprzedni kierownik Katedry - prof. I. Sipos (emerytowany).

Liczba studentów na poszczególnych latach przedstawia się następująco: I rok - 7, II - 4, III - 6, IV - 7, V - 10, rok wstępny - 10. Należy jeszcze do tego doliczyć kilka osób korzystających z urlopów dziekańskich.

Na uniwersytetach węgierskich obowiązkowe są dwa kierunki studiów (zwalnia się od tego osoby pracujące, studiujące zaocznie). Poloniści budapeszteńscy poza filologią polską najczęściej studiują anglistykę, hungarystkę lub historię.

Wstępując na polonistykę studenci dysponują już pewną znajomością języka polskiego, wyniesioną z zajęć roku wstępnego, niekiedy z domu, czasem z kursów językowych, rzadziej - z liceum (w Budapeszcie jest jedno liceum, w którym naucza się języka polskiego). Pierwszy rok studiów poświęcony jest jednak głównie doskonaleniu sprawności językowej. Dopiero począwszy

od drugiego roku prowadzone są zajęcia z historii literatury polskiej. Stopień opanowania języka polskiego okazuje się mimo to nie zawsze wystarczający do efektywnej lektury tekstów staropolskich. Duże utrudnienia powoduje, zwłaszcza w początkowym okresie studiów, dysproporcja w znajomości języka pomiędzy Polakami, którzy w Polsce zdobyli wykształcenie podstawowe i średnie, a Węgrami mającymi kontakt z językiem polskim od niedawna.

Z myślą o dostosowaniu programu studiów do sprawności językowej studentów przez kilka lat nauczano literatury w odwróconym porządku, tj. poczynając od współczesności, kończąc na średniowieczu. Jednak z tego zrezygnowano, gdyż straty okazały się większe niż korzyści. Inne trudności wiążą się z tym, że cały kurs historii literatury trwa zaledwie 6 semestrów, a także z dość ubogim wyposażeniem biblioteki Katedry. Wprawdzie w ostatnim okresie - dzięki staraniom doc. Bańczerowskiego księgozbiór znacznie się powiększył, wciąż jednak brakuje wielu tekstów, nawet takich, które mają stanowić lekturę obowiązkową.

Oprócz wykładów i ćwiczeń z historii literatury polskiej (doc. N. Király, dr J. Snopak) prowadzi się obowiązkowe zajęcia z gramatyki opisowej i historycznej języka polskiego (doc. J. Bańczerowski, mgr T. Barkanyi), z historii języka polskiego (IV rok, prof. I. Sipos), ze stylistyki i analizy tekstów literackich (mgr J. Reiman, dr J. Snopak), z historii Polski (dr I. Kovács) oraz z wybranych zagadnień kultury polskiej (V rok, doc. N. Király, dr I. Kovács). Poza wymienionymi wyżej zajęciami obowiązkowymi prowadzi się też wykłady i seminaria fakultatywne. Studia kończą się pracą dyplomową, którą studenci mogą pisać na wybranym (ze studiowanych przez siebie) kierunku.

Większość prac przygotowanych w ostatnich kilku latach w Katedrze Filologii Polskiej dotyczy literatury i kultury (choć spośród przyszłorocznych absolwentów nieco więcej osób wybrało za temat pracy dyplomowej problemy językoznawcze). Szczególnym zainteresowaniem autorów cieszy się polska literatura współczesna. Pisano o autobiograficznym charakterze utworów Stachury, kilka prac poświęcono prozie Tadeusza Nowaka, powstały rozprawy o poezji Bursy, Herberta, Miłosa, o twórczości Gombrowicza i Borowskiego. Dużym powodzeniem wśród ostatnich roczników polonistyki węgierskiej cieszył się okres Młodej Polski, uderza natomiast brak prac dotyczących epoki Romantyzmu (wyjątek stanowi temat "Wpływ idei mesjanizmu na kształtowanie form artystycznych w poezji i publicystyce Mickiewicza"). Jeszcze bardziej zaskakująca jest znikoma liczba prac komparatystycznych. Od czasu utworzenia Katedry powstały tylko trzy takie prace. Wszystkie dotyczą literatury dawnej. Pierwsza podejmuje problem niezmiernie popularny, a mianowicie zagadnienia wzajemnych związków twórczości B. Bałásiego i J. Kochanowskiego; tytuły następnych brzmią: "Humanizm śląski początku XVII w. - polsko-węgierski aspekt" i "Polska i węgierska powieść satyryczna w dobie Oświecenia: Krasicki i Bessenyei".

Dominują rozprawy o charakterze interpretacyjnym, poświęcone najczęściej jednemu autorowi bądź jednemu utworowi, brak jest prac źródłowych, związanych choćby z recepcją literatury polskiej na Węgrzech lub - literatury węgierskiej w Polsce. Wyjątek stanowią dwie takie próby: jedna dotyczy teatru i dramatu, druga filmu (oddziaływanie "polskiej szkoły filmowej" na Węgrzech).

Z inicjatywy doc. Bańcerowskiego odbywają się na Węgrzech konferencje naukowe, w których udział biorą także studenci oraz

zaproszeni goście - również z Polski. Pierwsza taka konferencja odbyła się 19 i 20 lutego 1976 r., kiedy doc. Bańczerowski był jeszcze pracownikiem Węgierskiej Akademii Nauk. Przedmiotem obrad było nauczanie języka polskiego na Węgrzech, a materiały konferencji (podobnie jak następnych) ukazały się drukiem w osobnym tomie pt. "A lengyel nyelvoktatás Magyar országon" (Budapeszt 1976). Dwie następne konferencje miały nadal językoznawczy charakter, natomiast ostatnia (10-20 III 1985 r.) dotyczyła już węgierskich badań nad literaturą i językiem polskim. Gośćmi byli: prof. M. Szymczak oraz doc. C. Rowiński, dyrektor "Polonicum". Referaty wygłosili uczeni z Polski: prof. I. Csapláros, doc. J. Lewandowski, doc. Cz. Kosyl, wszyscy pracownicy Katedry, a także naukowcy węgierscy z innych ośrodków, nauczyciele języka polskiego, wreszcie - studenci.

Doc. Janusz Bańczerowski, autor wielu rozpraw językoznawczych, pracuje obecnie nad monografią z zakresu gramatyki kontrastywnej polsko-węgierskiej, a także wspólnie z T. Barkanyi i J. Reiman - nad gramatyką języka polskiego dla Węgrów. Dodać można, że jest on również współautorem podręcznika do nauki języka polskiego.

Doc. Nina Király przebywała w ubiegłym roku akad. na stypendium naukowym w Polsce (UJ), zbierając materiały do prac z zakresu teatru i dramatu polskiego.

Dr István Kovács złożył w wydawnictwie tom studiów i esejów poświęconych problematyce polsko-węgierskiej, przygotowuje też książkę o legionie polskim na Węgrzech oraz rozprawę habilitacyjną.

Mgr Judit Reiman pracuje nad rozprawą doktorską, poświęconą stylistycznym aspektom prozy Brunona Schulza.

Lektor dr Jerzy Snopek zajmuje się opracowaniem skryptu

do historii literatury polskiej wraz z wyborem tekstów oraz przygotowuje (dla wydawnictwa Móra) wydanie "Polskich legend i podań". Pisze też w dalszym ciągu recenzje z polskich prac historycznoliterackich dla kwartalnika "Helikon" oraz szkice przeznaczone dla periodyków naukowych bądź czasopism literackich.

Warto też wspomnieć o współpracy Katedry z innymi ośrodkami. Wymienić tu należy przede wszystkim Uniwersytet Warszawski, który przyjmuje rokrocznie grupę studentów polonistyki z Budapesztu na półroczne stypendium, a także na organizowane przez "Polonicum" kursy języka i literatury polskiej. Z instytucji miejscowych wymienić trzeba Instytut Literaturoznawstwa Węgierskiej Akademii Nauk, którego pracownicy (doc. L. Hopp, a przedtem doc. Cs.Gy. Kiss) ściśle współpracują z Katedrą, oraz Ośrodek Informacji i Kultury Polskiej, który udostępnia dla celów dydaktycznych swoją filmotekę (w mniejszym stopniu nadaje się do tego biblioteka Ośrodka).

Pracownicy Katedry utrzymują bliskie kontakty z sąsiadującym z nią Instytutem Sławistyki.

W ubiegłym roku akad. Katedra zorganizowała dla swoich studentów i pracowników spotkania z prof. Heleną Cybienko z Uniwersytetu im. Łomonosowa w Moskwie oraz z przebywającym na stypendium w Budapeszcie polskim pisarzem Bohdanem Zadurą.

Jerzy Snopek